

ՔԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆԵՐ

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ հոյ 8 Մէճ
Փառապան 40 Մէճ
Վաճառան 4 Պոլսոյ 4 Մէճ
Փառապան 5 Մէճ
Եւրաքանդէր թերթի գին 60 Վր
Մանուկան տողը մէկ անգամի հա
ժար 3 զուրուշ, երկու անգամի հա
ժար 2 զուրուշ, աւելի անգամի հա
ժար գատ անգամի հաճութիւն կրկնայ:

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՆԱԿԱՆ ՍԱԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆԵՐ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՆԱԿԱՆ ՍԱԳԱՅԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 16 նոյ.

Հաւանական է որ Տըբաղ դուքան Արի
Ֆի փաշային ծանուցադրին նկատմամբ
Օսմ. դեսպան Ալի փաշային պատասխան
տալէ առաջ օտար տէրութեանց կարծի
քը հարցունէ:

Պէրսի 14 նոյ.

Արեւիկ կոմսին նորէն արգիւտմը խոտ
անհաճոյ տպաւորութիւն մ'ըրաւ հոս:
Լրագիրը պաշտօնական բացատրութիւն
կը պահանջեն:

Պէրսի 14 նոյ.

Հաւանական խորհուրդն ապահարգա
նի օրէնքը քուէարկելով հաստատեց:

Եւրոպ 14 նոյ.

Տօն Ալֆոնսի և անոր ընտանեաց հոս
հասնելը սուտ կեղծէ:

Բելճիա 14 նոյ.

Հունգարական վիճակահանութիւնը
քաշուելով, առաջին վիճակը շահեցաւ
1274 սէրէն 48 թիւը, և երկրորդ վիճա
շահեցաւ 2300 սէրէն 2 թիւը:

Վիեննա 15 նոյ.

Պետութեան դատական փոխանորդը
Քրէտի Աւսթրո-ժուրը ընկերութեան
անօրէնները դատաւարանի ենթարկելու
առաջարկութիւնը չընդունեց:

Փարիզ 15 նոյ.

Օմալի դուքան և իր եղբորորդին փա
րիզի կոմսը՝ Քրէտի Մոսկովիէի Պանքայէն
վեց միլիոն Ֆրանք փոխ առին իրենց կալ
ւածները գրաւ տալով:

Պէրսի 15 նոյ.

Արեւիկ կոմսին վերադառնալու անհաճոյ
չու հրամանն ետ առնուեցաւ:

Լոնտոն 14 նոյ.

Այսօր 184000 լիրա հանուեցաւ Պան
քայէն:

Մաննինկ արքայականութիւնը տետրակ
մը հրատարակեց Պ. Լաւոսթընի դէմ:

Ատենին նախագահն որդեց որ
վառնայի երկաթուղուն բաժիններուն
տոկոսն ուրիշ բաժնեկիցիոց տոկոսէն ա
ռաջ պէտք է վճարուի:

Լոնտոն 16 նոյ.

Պանքան իր գրամազեղչը հարկերին 5ի
հանեց:

Հաւմ 16 նոյ.

Կարիպայտի երկու տեղէ երեսփոխան
ընտրուեցաւ: Դանուցեալ ընտրութիւն
ներէն 122ը աջակողմեան և 54ը ձախա
կողմեան են: Հարաւին դաւաճաց մէջ ընդ
հանրապէս ձախակողմեանը ընտրուեցան:

Մատրիտ 16 նոյ.

Երբեմն մարաթա Պաղէն մեր քա
ղաքը կ'աղաւաղէ իբրև սոսկական անհատ:
Աթէնք 16 նոյ.

Կառավարական շրջաբերական մը կը
պատուիրէ: Դաւաճաւաղեաց որ բնիկու
թիւն չ'ստացող անձանց հելլենական ան
ցաղիւր չ'տան:

Գաղղիական նուախումը Պրէնի
առջև հասաւ:

Հաւմ 17 նոյ.

Երեսփոխանական նոր ժողովն 292 ա

Ջակովան և 212 ձախակողմեան ան
դամէ կը բաղկանայ, հետեւաբար կառա
վարութիւնն 80 ձայնի մեծամասնութիւն
ունի իւր կողմը:

Վիեննա 17 նոյ.

Կայսեր հօրեղբորորդի Եւրո Ֆերտի
նանտ արշիդքսին վիճակին այս գիշեր շատ
ծանրացաւ:

Նիւ-Օրլէան 16 նոյ.

Կեղրոնական ամերիկայի Քոսթա Րի
քա նահանգին մէջ կառավարութեան դէմ
յեղափոխութիւն մը հանելու փորձ եղաւ
բայց չ'յաջողեց:

Փարիզ 17 նոյ.

Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Տը Վոկէ Կ. Պո
լիս դնաց իւր պաշտօնը շարունակելու:
Կը հաւատեն թէ Բուժմանիոյ հետ տեւ
տրական դաշնադրութիւն կ'ընելու խնդ
րոյն վրայ որը հրահանգներ կը տանի
իր հետ:

Ռուսիոյ կայսրն Ալեքսանդր Նիկոլայի
պատուականը որկեց Տըբաղ դուքանին:
Արմատականը ձախ կեղրոնին հիմնա
գիրը պաշտպանելու զիտաւորութիւն ու
նին: Այս լուրը մեծ տպաւորութիւն ը
րաւ:

Խարթում 31/15 նոյ.

Խոթիլին գործերը Խարթումի տիրե
ցին Խոթիլը պատերազմին մէջ մեռաւ:

Լոնտոն 18 նոյ.

Յոմ. Քոնա. 44 9/16
Փոխ 1865

» 1869 53 7/8
» 1871 —
» 1872 83 1/2
» 1873 52 1/2

Նոր փոխառութիւն 1 1/8
Անգլ. փոխ. 93 1/4

Լիվերքուլ 18 նոյ.

Բամպակ Միտլինկ-Օրլէան 8 1/4—
» Ֆար Տօլէրա 51/8—
Երախտ 18000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝
Պէյլիկճի պէյին Պալայի աստի
ճան տրուեցաւ:

Մինա Արամ Էֆէնտի Պաղատա
լեան Թմշլարի Օսմանեան հիւպա
տոսարանի Բանէլէր անուանեցաւ
չորրորդ կարգի պաշտօնատարու
թեան աստիճանաւ:

Վեհ. Սուլթանը վսեմ. Աբրահամ
փաշայի վրայ ունեցած սիրոյն և հա
մարման նոր փորձ մը տալ ուզե
լով Օսմանիէի առաջին ակնակալու
պատուանշանն ու մեծ ժապաւէնը տը
ւաւ Անուր:

Այս առթիւ վսեմ. Աբրահամ
փաշայ իւր խորին շնորհակալութիւ
նը Վեհ. Սուլթանին մատուցանելէ
ետեւ՝ Կայսերական Պալատէն Սպա
րապետի դուռը գնաց և Բարձր.
Կայսրորդի Եւուսուֆ իւզլէտունէ է

Ֆէնտիին և Մեծ-Եպարքոսին այ
ցելութիւն տուաւ:

Երկուշաբթի գիշերուան փոթաբ
կին ժամանակ երկու առագաստա
նաւ, մին իտալացի, որ Բէթթօյի կազ
կը տանէր Ռոտտ, և միւսն ալ անգ
լիացի, Էնիդաքուի ու Ալբըր-Գա
բուի մօտերը ցամաքն ինկան: Չէք
տիմէ և մալուէն մ'ալ Սալը Պաղա
րի մօտ ցամաքն ինկան:

Ասկէց երեք տարի առաջ Չըն
տան խանի օսապաշին սպաննող Հայ
Չէօփճին երեկ առաւօտ կախուեցաւ
Իհիսապի կամրջին գլուխը:

Անցեալ շաբաթ օրը Չաթալճա
ոստիկանութեան զինուոր մ'ըր ըն
կերներէն մէկուն գլուխը տապաքով
կտրեց, և բռնուելով խոտովանե
ցաւ թէ ընկերին վրայ 100 լիրա գրա
նուելով, ստակը կապտելու համար
սպաննեց զայն:

Իւսկիւտար Պիւլպիւ-Տէրէսի ըս
ւած տեղը ոստիկանութեան զինուոր
ըն մը գնակը գտնուեցաւ քանի մը
կտոր եղած:

Սուտանի կուսակալէն Բամազան 7
թուով առ Եփրատական կառավա
րութիւնն ուղեւոր նամակ մը հետե
ւալ տեղեկութիւնները կուտայ Տար
ֆուրի դէմ եղած արշաւանաց վը
րայ:

Եփրատական զորքերն երկու
գունդ բաժնուած են. մին Սուտա
նի կառավարչին՝ միւսը Չուպէր պէ
յի հրամատարութեան ներքեւ:

Տարֆուրի Էմիրին զորքերը,
80000 պատերազմող, Եփրատական եր
կու զորագունդերուն հազարակցու
թիւնը կտրելով, գնացեր Թատորայի
քով Չուպէր պէյի գունդը պաշտ
րեր են, և քանիցս յարձակում ընե
լով, արեւմուտ կուռէ մ'ետե զա
նուեր ցիրոյցան եղեր են՝ 6000 մեռ
եալ և աւելի շատ վիրաւոր թողլով:

Ասոր վրայ Եփրատական երկու
զորագունդերուն հազարակցութիւ
նը վերահաստատուելով, միահամու
թ շնամուրն Ֆաշիր մայրաքաղաքին
վրայ կը քայեն:

Իսկ Տարֆուրի Էմիրը մայրաքա
ղաքը թողլով երկու աւուր ճանքայ
երկրին ներսերը քաշուեր է, և հոն
իր զորքերը գումարելով վերջին յար
ձակում մը փորձելու կը պատրաստ
ուի:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԷՍԶԱՄԵՐ ՈՒՄՈՒՄԻՆԷ

6 նոյ. չորեքշաբթի իրիկուն 49.29

ՔԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆԵՐ

Գուրա գացած լրագրաց ճան ու
ծախքը խմբագրութեան վրայ:
Լրագրոյս վերաբերեալ, Գուրա
գաց որ եւ իցէ գլուխը խմբագրի
—Տնօրէնին պիտի ուղղուի: Պո
լիս, Չինիլի խան, Մաթիսի գրասեն
սակը:
Համբու ծախքը չ'վճարուած նա
մակ չ'ընդունուիր:

7 » հինգշաբթի առաւօտ
բացուեցաւ 49.29
կէս օր 49.24

Կ. Պոլիս 6 նոյ.
Սոսիլիէ Ժէնէրայի բաժինը Անգլ. լիր. 7.30
» փոխանակութեան » 5.15
Կ. Պոլսոյ Պանքային » 6.
Քրէտի Վէնէրայ » 11.22
Քրէտի Սթրո-Փիւրք »
Երկաթուղեաց հին » 128 1/2
Փոխ. 1863 » 348
» 1865 » 354
» 1869 » 274
» 1872 » 83 1/2
» 1873 » 262
Թրամուէլ » 5

ԵՍԶԱՄԵՐ ԳՐԱՄՈՑ
6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգլ. փոխ. 440.40
Կառ. փոխ. 87.22
Եւրոպայի փոխ. 89.10
Գ. փոխ. 84.25
Հինգ Ֆրանք »
Հինգ Ֆրանք » 404.20
Պիլիս » 428

Ա. ՉԳ. ԱՅԻՆ

ՀԱՄԻԷՐ ԱՌ. Ա. ՉԳ. ԱՅԻՆ ԵՐԵՄՓՈՒՄԵՍ

Աղգային ժողովը նկատ ունի յա
ռաջիկայ ուրաթ 8 Նոյեմբեր Իլա
լաթիս:

Ատենը պիտի բացուի ճիշդ ժամ
6ին և դոցուր 10 ին:

Կ'հրաւիրեմ Երեսփոխան Էֆէն
տինեը՝ որ փութան կատարել աղ
դատիական պարտականութիւննին:

1 Նոյ. 1874
Ի Պատրիարքարանս Հայոց
Կ. Պոլիս

ՊԱՏՐԻԱՐԿ Կ. ՊՈԼՍՈՑ
ՆԵՐՍԵՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընդունելութիւն նախընթաց
նոսի ատենագրութեան.
2. Ընտրութիւն Գ. Ատենագրատի
Աղգ. ժողովոյ.
3. Ամբողջացում Գաղաքական
ժողովոյ.
4. Ընդունելութիւն հին տուե
նագրութեանց:

Ատենագրակիր
Ս. Պ. Պ. Փաշալեան

Շատերուն յայտնի է թէ դաւա
ռաց մէջ տեղ տեղ քիւղացի Հայ ժո
ղովուրդը սեպտական հող չունենալով
կալուածատէրանց ձեռք գրեթէ գե
րի եղած են, և հետեւաբար կերպ
կերպ զրկանաց և հարստահարու
թեանց ենթակայ: Սրբազան Պատրի
արք հայրն իրաց այս վիճակը Բ. Դը
րան ուշադրութեանը ներկայացու
ցած և դարմանը ինքրած ըլլալով, դե
հուլեթեամբ կիմանանք որ Բ. Դանէն
ժանուցադիր եկեր է աստ Ս. Պատր

ընտրւ. Զայրն թէ իւր զրկած անդե-
կադիրը նկատողութեան առնուած
ըլլալով գիտնալ կողմէն թէ այս վի-
ճակին մէջ գտնուող տեղերն սրտն. ք
են, և թէ ո՞ր տեղերու Զայրն են որ
հող չունին, կամ իրենց հողերը գը-
րաւեալ են, որպէս զի կայսերական
կառավարութիւնն յիշեալ ժողովըր-
դոց անդորրութեանն ու բարեկե-
ցութեան համար արժան եղած տը-
նօրէնութիւնն ընէ :

Խնդիրն այս կէտին հասած ըլլա-
լով, քաղցր է մեզ յուսալ որ մեր
գաւառաբնակ ազգայնոց վերքերէն
մին վերջապէս կը բուսի շնորհիւ անձ-
նուէր ջանից Ս. Պատրիարք հօր և
բարեգութ խնամոց կայսերական կա-
ռավարութեան :

ԱՄԵՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ ՄԱՍՆԻԸ

(Ծր. Դէն 1695)

Ձը կարծեն ընթերցողք որ իրենց
անխիղճ և անպատկառ ընթացքովը
տխուր համբաւ ստացած թերթե-
րուն պատժուիլը կը պահանջենք
նոյն եղանակով ինչ եղանակով որ
Ասիա և Թատարն պատժուեցան . ո՞չ
քաւ լիցի . մեր նպատակը ցոյց տալ
էր միայն թէ վարչութեան ընթաց-
քը շատ հեռու է արդարութենէ և
անապառնկելի, և թէ Սահմանադ-
րական վարչութիւն մը իր արդար
մէկ իրաւունքն անգամ այդ եղանա-
կաւ պէտք չէ պաշտպանէ :

Խորմեան Սրբազան հակառահմա-
նադրական ամբաստանուեցաւ շատ
տարիներէ 'ի վեր բողոքոյ և ամ
բաստանութեանց ենթարկեալ վար-
դապետ մը անանց վերջնական
քննութեան աքսորել տալուն հա-
մար . իսկ այժմ ելեր լրագիրներ
կը խափանենք առանց քննութեան ,
առանց դատաստանի , և այդ բո-
նապետական ընթացքն արդարա-
ցիւրու համար կը յայտարարենք
թէ պատշաճ սրտի և գրեթէ ակա-
մայ Բ. Դուռը գիր դանդաղանայ
գրել պարտաւորեցաւ Ազգային վար-
չութիւնը : Ասիա լրագիրն յան-
ցանքն ընդհ. ժողովոյ դէմ է եղեր

ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԴՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐԲ
ՀԱՅԿԱՆՔ

ԳԵՐԻ Խ. ԵՊԻՍԿՈՍՈՍԻ ՆԱՐ ՊԵՅ

Ը .

Բանաստեղծութիւնը՝ գեղեցիկ դըպ-
րութեանց այդ աստղիկը, զոր հաւասար
սիրով կը գգուեն ծերն ու տղան, կոյսն
ու պատանին, գեղջւկն ու քաղցրըն, ի
բանաստեղծութիւնը կորստական լեզու
մը չէ : Նրբագիտ արտաբան արհամարհող
ունենալով իւր մը կը ծնայէ « խաղիկի ա-
ղաւթութեան և սիրոյ » . ունայնութիւն
կանուանէ այդ ամենը . ես իմ սուրինե-
րու ունիմ կըսէ իմ թուանաներու կար-
կին ու թնդանօթ կը ճանչնամ, հոն է իմ
սիւմը :

Այս է դարերնու դատակնիքը՝ հա-
ւանականաբար այս սիրտի ըլլալ ապագայ
դարուն ալ : Բայց այդ վճիռը բաւա-
կան է մարդու գգացմանը սահման մը
գծելու : մարդկային ողբոյն ամենանոր
ու եղանակաւ կարողութիւնը ինդրե-
լու—ոչ, չորի միտք, երկու անհունութիւնը
հիւսիսի մը մէջ միտքած, այնպիսի խոր-
հըրդաւոր շարժումներ ունին իրենց սեռի-
ական, որոց արտայայտումը, պատկե-
րացումը, յատուկ լեզուի մը, դատ ձայնի
մը իրն է, բանաստեղծութեան : Այդ
լեզուն, այդ ձայնը չորիս անցնի այս
աշխարհէն, քանզի մարդը չէ որ գայ
հնարեց, այլ Աստուած՝ որ գայն սուտ

ըստ բանից Ս. Պատրիարքին . ուս-
տի Սահմանադրական վարչութեան
պարտքն էր այդ յանցանքը օրինա-
ւոր եղանակաւ քննել, դատել և
իր վճիռն ընդհ. ժողովին բերել . և
եթէ ընդհ. ժողովը վաւերացնէր
գայն, այն ատեն Բ. Դուռն գիտնէ :
Ո՞վ գիտէ, կարելի է Ասիայ խմբագիրը
կը յաջողէր ինքզինք արդարացեա-
լու . կարելի է որ ընդհ. ժողովը վար-
չութեան վճիռը չափողանց խնստ կը
նէր, և Ասիա կաղատէր . կամ ար-
դար կը գտնէր և Ասիա օրինաւորա-
պէս պատժուած և վարչութիւնն ալ
սահմանադրապէս վարուած կը լըլար :
Մանաւոր անհատք անգամ երբէք
պէտք չէ ապօրինաւոր և բռնական
միջոցներու գիտնի ինքզինքն պաշտ-
պանելու համար, եթէ արդարու-
թեան գգացման քէ գուրի չեն, եթէ
տպագրութեան աղատութիւնը կը
յարգեն, անոր օգուտները կը ճանչ-
նան և հասարակաց դատաստանէն
կը պատկառին . իսկ Սահմանադրա-
կան վարչութեան մը պաշտօնայք
քաջ գիտնալու են որ առանց քնն-
նութեան և դատաստանի որ և է
մարդ պատժելը, մանաւանդ լրա-
գիր մը խափանելը, թէպէտ և ցա-
ւօք սրտի և ակամայ, երբէք կարող
չէ արդարամալ : Ձեռք ուղեր ըսել
թէ Ազգ. պաշտօնայք իրենց պա-
տիւը չպաշտպանեն . ընդհակառակն
կը փափաքենք 'ի սրտէ որ նոքա ա-
ւելի նախանձախիղիք ըլլան իրենց
պատուոյն՝ քան թէ մասնաւոր ան-
ձինք, վասն զի իրենց պատիւն աղ-
գին պատիւն է . բայց իրաւունք
ունինք պահանջելու որ ապօրինի
միջոցներու գիտնալով ազգային մամ-
լոյ աղատութիւնը վաւերի տակ չը
ծգեն, Չարիքի մը դարման տանիլ
ուղերով՝ շատ աւելի մեծ չարեաց
պատճառ ըլլալու քաղաքականու-
թիւնն իսպառ դատապարտուած է
լուսաւորեալ աշխարհի մէջ . փափա-
քելի է որ և մեր Ազգ. բարձրաստի-
ճան պաշտօնաները միշտ խոյս տան
այդ քաղաքականութենէն՝ իրենց
գիրքին վայելուչ երկայնամտութեամբ
և լուսաւոր հեռատեսութեամբ :

« Ի սկզբանէ անտի իմանձիւ դէմ

եղած հրատարակութեանց նկատմամբ
անխափալ էի, և դարձեալ այսօր
նոյնն եմ կըսէ Ս. Պատրիարքը : Ա-
մեն անհատ, մանաւանդ Աւստարա-
նի պաշտօնայք պէտք է անշուշտ նե-
րոգամիտ լինի անձնական թշնամա-
նաց . բայց չափազանցներոգամտու-
թիւնն անտարբերութիւն և անըզ-
գայութիւն կարծուելով մէկ կողմէն
նուստախոհ թշնամիները կը քա-
ջալեն, միւս կողմէն հասարակաց
կարծիքը կը մոլորեցնէ, կը գայ-
թակեցնէ . իսկ երբ ներոգամտու-
թեամբ վարուողն ազգային բարձ-
րաստիճան պաշտօնայք մ'է, աւելի
գէշ . ազգային իշխանութեան ոյժն
ու պատկառանքը նուազելուն պատ-
ճառ կը լըլայ : Ինչպէս անձնական ա-
ղատութիւնը դէմն ելնողին գիտն
հարուածներ իջեցնելու իրաւունք
չենթագրել, այնպէս ալ տպագրա-
կան աղատութիւնն ոչ ոքի իրաւունք
կուտայ զուրիշները հայցելու, զըր-
պարտել, անուանարկել : Եւ ո՞վ որ
անխափառութեամբ և չարաչար կը գոր-
ծած է իր աղատութիւնը, պէտք է
արժանի պատիժը կըսէ . իր անբո-
նաբարի իրաւունքն է միայն պա-
հանջել որ իր դատաստանն արդա-
րութեամբ և օրինաւորութեամբ տես-
նուի և ոչ թէ ըստ հաճոյցի կամաց
դատախազին և դատաւորին . ամ
բաստանեալն ինքզինք պաշտպանե-
լու կամ արդարացնելու միջոցներէն
զրկելը՝ ամեն կերպ բռնութեանց և
անխափառութեանց առջին ընդարձակ
դաշտ բանալ է :

« Եթէ դժոգմն ցրուել գիտնին
ալ լըլայ, սակայն վերադին կանգնե-
լուն ամենադժուար է և դուրսէ ան-
կարելի է լըլայ Ս. Պատրիարքը : Մեք
ալ գիտենք որ ընդհ. ժողովը թէ՛
նեղեցն և թէ՛ գրեթէ թշնամիներ ու-
նի, բայց չափազանց կասկածոտու-
թիւնն ու երկչափութիւնը փոքրո-
գութեան նշան է : Եւ մանաւ ալ մը
Սահմանադրութիւնը դադարած էր,
ընդհ. ժողովին ալ ունեւը կար ինք
չկար . բայց այսօր չորս տարի է ահա
որ Սահմանադրութիւնը կը գործադ-
րուի և ժողովն իր նիստերը կը շա-
րունակէ անընդհատ : Եթէ որ և է

մշակունքն քան իմաստասիրական և ու-
սումնականը :

Գրիտունեայ դարուց մտային ար-
տադրութիւնը իրենց մէջ ունին չայկա-
կան դպրութեան վերնածիւղերու տարեր-
քը, և այն գրականը որ յաճախեցին յու-
սումն և 'ի վերծանութիւն մեր հնաւանդ
մատենագրութեան, ոչ սակաւ ընձեռե-
ցին, դժբաղդ ժամանակներէ վերջը, չայ-
կական նոր մատենագրութեան մը ծաղ-
կելուն, հնայն արժանի մարքութեամբ
և լաւ բաղմոքարեան քննի արկնցած, չայ-
կական Մուսայն մատուցը նախ օտար
քնարից վասն կ'սկսի յոճել . բայց Հոմեր
և Վիրգիլ կը հայանան, իսկ բանաստեղ-
ծի սիրտն աւելի տաքութեամբ կըրարա-
խէ՛ Նախապետին նուազներուն մէջ :
« Զայն աշխարհիկ, կը գոչէ, '՛վ դու
'ի վաղուց մոռցուած հայրենիք, '՛վ դու
'իմ սրտիս անմոռաց տեղիք : »

Սիրտ կը սրկսի մեր բանաստեղծից
քով . քիչ են անոնք՝ ոյք յաջողած ըլլան
զղացումն և արհեստը՝ բարձրութեան
հաւասար աստիճանի մը հասցնել : Զայր
Արսէնի « Զայր » օրինակի համար, քե-
թողական հոյակերտ մը կը համարին մեր
բանասիրաց շատերը . բայց և շատերն ալ
կարծենք իրաւամբ միապագայ գործ
մը կը ունենին զայն, ոչ միայն անյանդ
ըլլալուն համար, վասն զի յանդաւոր բա-
նաստեղծութիւնն ամեն լեզուի մէջ
ախորժաւոր է, այլ և սա նկատմամբ որ
« Զայր » դիւցազներգութիւնը սրտի և մշտ-
քի վրայ դրուաւ տպագրութիւն մը չը

կերպով Սահմանադրութեան կամ
ընդհ. ժողովոյ ղլխուն փորձանք մը
դայ, Զայրն իրենց բողոքոյ ձայնը
մինչև Երեստոյնու և հայրանիստ
Արքայի կրնան հասցնել, և տարակոյս
չունինք որ ձայններն լսելի կը լըլայ,
որովհետեւ իրենց մասնաւոր բարո-
րութիւնն ու յառաջադիմութիւնը
տեղութեան ընդհանուր բարոյն
թեանն ու յառաջադիմութեանը նը-
պատաւոր է և օգտակար և ոչ թէ
հակառակ և փաստակար յերեմն տէ-
րութեան այս կամ այն պաշտօնէին
Հայոց նկատմամբ ունեցած անը-
պատ կարծիքները չափազանց և
անտեղի կասկածներու տեղի կուտան .
բայց մոռնալու չէ որ պաշտօնայն
կողմայ ու կերթայ, Զայր կայ ու
կայ : Ընդհ. ժողովոյ դուները բոյ
են և իր ատենագրութիւնը կը հը-
րատարակուին . թշնամիներն որչափ
ալ խորամանկ լինին՝ մեր անկեղծու-
թեամբ կը յաղթենք անոնց : Ռա-
տի մէկը գնենք կասկածոտութիւնն
ու փոքրոգութիւնը, և անխափառ
տալ անշուշտ մաքու մեր գործը տես-
նենք :

Ս. Պատրիարքը կը յայտարարէ թէ
Խորմեան սրբազանի հաշիւը 10,000
զրէն պէտք է տեսնել իր այս յայ-
տարարութիւնն իրաւունք կուտայ
կարծելու՝ թէ փաղ-ժողովոյ անդամք,
բայց վսեմ Ատենապետ պէյէն, հա-
մաժիտ չեն իրեն այդ մասին : Լաւ,
բայց ինչ կայ փշտանալու կամ նե-
ղանալու : Սահմանադրութեան 12
յօդուածը կըսէ. « Պատրիարք Ազգ-
անտուկէն յատկացեալ ամանական ու-
նենալու է » : Ս. Պատրիարքը կը վկայէ
թէ 10000 զրէ ու ալ կարելի չէ Պատ-
րիարքութիւն ընել պատշաճապէս .
իսկ փաղ-ժողովը Խորմեան սրբա-
զանի խոստման և նախորդ փաղ-ժո-
ղովոյ որոշմանը վրայ յենալով համա-

* Կը վրէժնալ ծանուցանել թէ այս
յօդուածը Ս. Պատրիարքին երկրորդ նա-
մակէն առաջ գրուած ու եկած էր մեզ .
'Նմանապէս կը վրէժնալ յայտնել թէ ար-
դոյ յօդուածագրին ամեն կարծեաց հա-
մամտ չենք, մանաւանդ Ս. Պատրիար-
քին երկրորդ նամակին հրատարակու-
եան :

Թողուք, որովհետեւ հատկացողները քիչ են՝
լեզուին չափազանց և երբեմն արուես-
տակալ խրթնաբանութեանց պատճա-
ռաւ :

Այլուտեք, ինչպէս որ բանաստեղծու-
թիւն կայ առանց ստատաւորի, զոր օրինակ
Շախմատիսի և Պէրնարտի ալ Ան Ռիէրի
քերթողական արձակ գործերը, կամ ոտա-
նաւոր առանց քերթողութեան, նոյնպիս
և վերայիւնալ գիրքն առանց բանաստեղ-
ծութեան քերթուած մը համարած են
շատ մը անհաւաք քննադատներ :

Այս դադարեալ թերեւս ուղած էր
բացատրել երբեմն Ատենքը Հայկականի
տպագրին ծանուցադիրը, որուն չափա-
զանց խնստ մը տարուանակը կը յիշենք
դեռ . բայց ո՞վ կ'ընդունի մասնաւոր մը
դատաստան իրեւ վճիռ : Դոյն իսկ հե-
ղինակութիւն մը եղած ատեն, խօսք մը
միայն բաւական չէ՝ մեծահնչակ քերթու-
ղին զլուս երկասիրութեանցն ասորնու-
ցունելու : Թող իրեւ քերթուած մեծ ար-
ժեք մը չունենայ Հ. Արսէնի գիրքը . բայց
իւր ընդարձակ և քիչ մ'ալ կը պարտա-
ւորիք ըսել՝ տաղտալ խաղաղ զին մէ-
ջն անգամ Հայկական բառից և դարձ-
ուածոյ այնքան պարարտ ճարակ կը պա-
րուանակ, որմէ գրաբարի ուսման հնաւա-
պընդողները միշտ սիրտի օգտին :

Քաղաքական աշխարհի մէջ ամեն կար-
ծիք իւր կուսակցութիւնն ունի, կամ որ
նոյնն է՝ մէն մի կուսակցութիւն իւր կար-
ծիքն ունի : Այսպէս է նաեւ գրական աշ-
խարհին մէջ . հոն, դրօշակի մը ներքեւ
կը շարուի քաղաքացին, հոս դրօշոյ մը

